

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNI ZAVOD ZA STATISTIKU**

*Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
FEDERAL OFFICE OF STATISTICS*

TROŠKOVI RADA U FEDERACIJI BiH ZA 2009. GODINU – konačni rezultati

LABOUR COST IN FEDERATION B&H FOR 2009 - final results

Sarajevo, decembar/prosinac 2011. godine

Sarajevo, December 2011

Anketa o troškovima rada prvi puta je provedena u Federaciji BiH za 2009. godinu, u skladu s regulativama Europske unije, a na osnovu iskustva pilot istraživanja provedenog za 2008. godinu.

Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposlenoj osobi u pravnim osobama u Federaciji BiH, za 2009. godinu, iznosili su 1595 KM.

Prosječni mjesečni troškovi rada po izvršenom satu rada u pravnim osobama u Federaciji BiH, za 2009. godinu, iznosili su 10,4 KM.

U strukturi ukupnih troškova rada najveće učešće imaju Primanja zaposlenih osoba 89,5 %.

Posmatrano prema djelatnostima Klasifikacije djelatnosti NACE Rev. 1.1 najviši mjesečni troškovi rada po zaposlenom zabilježeni su u djelatnosti E - Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom (2582 KM) i u djelatnosti J - Finansijsko posredovanje (2571 KM), a najniži u djelatnosti H - Ugostiteljstvo (1084 KM) i u djelatnosti F - Građevinarstvo (1132 KM).

Labour Cost Survey was carried out for the first time in Federation B&H for 2009, in accordance with the regulations of EU, and based on the experience from the Pilot LCS carried out for 2008.

Average monthly labour costs per employee in legal entities in Federation B&H, for 2009, amounted to 1595 KM. Average monthly labour costs per hour actually worked in legal entities in Federation B&H, for 2009, amounted to 10.4 KM.

The highest share in labour costs have employees incomes 89.5 %.

According to the NACE Rev. 1.1 classification the highest monthly labour costs per employee were recorded in section E - Electricity, gas and water supply (2582 KM) and in section J - Financial intermediation (2571 KM), and the lowest labour costs were in section H - Hotels and restaurants (1084 KM) and in section F - Construction (1132 KM).

1. Prosječni mjesečni troškovi rada, po vrstama troškova, Federacija BiH, 2009. godina

1. Average monthly labour costs, according to the kind of costs, Federation B&H, 2009.

u KM / in KM

Vrste troškova rada	Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposlenom	Prosječni troškovi rada po izvršenom satu	Kind of labour costs
	<i>Average monthly labour costs per employee</i>	<i>Average labour costs per hour actually worked</i>	
Ukupni troškovi rada¹⁾	1595	10,39	Total labour costs¹⁾
Primanja zaposlenih	1427	9,30	Employees incomes
Socijalni doprinosi poslodavca	160	1,05	Employer's social contributions
Troškovi obrazovanja	5	0,03	Vocational training costs
Drugi troškovi zaposlenih	4	0,03	Other labour costs
Subvencije ²⁾	2	0,01	Subsidies ²⁾

1) Ukupni troškovi rada su zbir primanja zaposlenih, socijalnih doprinosa poslodavca, troškova obrazovanja i drugih troškova zaposlenih.

2) Subvencije se oduzimaju od ukupnih troškova rada.

1) Total labour costs are sum of employees' incomes, employer's social contributions, vocational training costs and other labour costs.

2) Subsidies are deducted from the total labour costs.

2. Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposlenom, prema područjima djelatnostima KD, Federacija BiH 2009. godina
2. Average monthly labour costs per employee, according to the sections of NACE Rev.1.1, Federation of B&H, 2009.

u KM / in KM

Područja djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Sredstva zaposlenih <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Sections NACE Rev.1.1
		ukupno <i>total</i>	primanja zaposlenih <i>employees incomes</i>	socijalni doprinosi poslodavca <i>employer's social contributions</i>				
Ukupno	1595	1588	1427	160	5	4	2	Total
C Vađenje ruda i kamena	1661	1666	1473	192	2	9	17	C Mining and quarrying
D Prerađivačka industrija	1259	1250	1123	127	4	6	(1)	D Manufacturing
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom	2582	2568	2321	247	6	9	.	E Electricity, gas and water supply
F Građevinarstvo	1132	1127	1017	110	(2)	(4)	-	F Construction
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	1252	1245	1137	108	(4)	3	.	G Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles, motorcycles
H Ugostiteljstvo	1084	1080	977	103	1	2	-	H Hotels and restaurants
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije	1978	1971	1745	227	6	((6))	5	I Transport, storage and communication
J Financijsko posredovanje	2571	2551	2257	294	20	1	-	J Financial intermediation
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	1912	1897	1719	178	((12))	3	.	K Real estate, renting and business activities
M Obrazovanje	1733	1730	1561	169	2	1	-	M Education
N Zdravstveni i socijalni rad	1989	1980	1773	207	7	(2)	-	N Health and social work
O Ostale javne komunalne, društvene i lične uslužne djelatnosti	1574	1570	1426	144	2	(2)	.	O Other community, social and personal service activities

- nema pojave
- . podatak je različit od nule, ali se ne objavljuje jer je ekstremno nesiguran ($CV \geq 30$)
- (( )) podatak je nesiguran ($30 > CV \geq 20$)
- ( ) podatak je manje siguran ($20 > CV \geq 10$)

- no occurrence of event
- . not zero but extremely inaccurate estimation ($CV \geq 30$)
- (( )) inaccurate estimation ($30 > CV \geq 20$)
- ( ) less accurate estimation ($20 > CV \geq 10$)

3. Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposlenom, prema sektorima djelatnostima KD, Federacija BiH 2009. godina
3. Average monthly labour costs per employee, according to the groups of NACE Rev.1.1, Federation of B&H, 2009.

u KM / in KM

Sektori djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Sredstva zaposlenih <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.1.1
		ukupno <i>total</i>	primanja zaposlenih <i>employees incomes</i>	socijalni doprinosi poslodavca <i>employer's social contributions</i>				
Ukupno	1595	1588	1427	160	5	4	2	Total
Nepoljoprivredne djelatnosti	1430	1423	1278	145	4	6	3	Industry
Uslužne djelatnosti	1715	1707	1536	172	6	3	1	Services

4. Udio prosječnih mjesečnih troškova rada po zaposlenom u ukupnim troškovima rada, prema sektorima djelatnosti KD, Federacija BiH 2009. godina

4. Share of average monthly labour costs per employee in total labour costs, according to the group of NACE Rev.1.1, Federation of B&H, 2009.

Sektori djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Sredstva zaposlenih <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.1.1
		ukupno <i>total</i>	primanja zaposlenih <i>employees incomes</i>	socijalni doprinosi poslodavca <i>employer's social contributions</i>				
Ukupno	100,0	99,5	89,5	10,1	0,3	0,3	0,1	Total
Nepoljoprivredne djelatnosti	100,0	99,5	89,4	10,1	0,3	0,4	0,2	Industry
Uslužne djelatnosti	100,0	99,6	89,5	10,0	0,3	0,2	0,0	Services

5. Mjesečni prosjek plaćenih i izvršenih sati rada po zaposlenom, prema područjima djelatnosti KD, Federacija BiH 2009. godina

5. Average monthly hours paid and hours actually worked per employee, according to the sections NACE Rev.1.1, Federation of B&H, 2009.

Područje djelatnosti	Plaćeni sati rada <i>Hours paid</i>	Izvršeni sati rada <i>Hours actually worked</i>	Udio izvršenih sati rada u plaćenim satima rada (plaćeni sati rada = 100) <i>Share of hours actually worked in total hours paid (total hours paid=100)</i>	Sections NACE Rev.1.1
UKUPNO	173	153	88,6	TOTAL
NEPOLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI	174	154	88,7	INDUSTRY
C Vađenje ruda i kamena	171	140	81,8	C Mining and quarrying
D Prerađivačka industrija	174	156	89,6	D Manufacturing
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom	177	152	85,7	E Electricity, gas and water supply
F Građevinarstvo	173	160	92,4	F Construction
USLUŽNE DJELATNOSTI	173	153	88,5	SERVICES
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	173	159	92,1	G Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles, motorcycles
H Ugostiteljstvo	176	164	93,0	H Hotels and restaurants
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije	174	152	87,0	I Transport, storage and communication
J Financijsko posredovanje	172	150	87,5	J Financial intermediation
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	175	161	92,4	K Real estate, renting and business activities
M Obrazovanje	175	151	86,0	M Education
N Zdravstveni i socijalni rad	168	142	84,8	N Health and social work
O Ostale javne komunalne, društvene i lične uslužne djelatnosti	174	154	88,7	O Other community, social and personal service activities

6. Prosječni mjesečni troškovi rada po izvršenom satu rada, prema sektorima djelatnostima KD, Federacija BiH 2009. godina

6. *Average monthly labour costs per hour actually worked, according to the group of NACE Rev.1.1, Federation of B&H, 2009.*

u KM / in KM

Sektori djelatnosti	Ukupni troškovi rada <i>Total Labour costs</i>	Sredstva zaposlenih <i>Compensation of employees</i>			Troškovi obrazovanja <i>Vocational training costs</i>	Ostali troškovi <i>Other Labour costs</i>	Minus: subvencije <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.1.1
		ukupno <i>total</i>	primanja zaposlenih <i>employees incomes</i>	socijalni doprinosi poslodavca <i>employer's social contributions</i>				
Ukupno	10,39	10,34	9,30	1,05	0,03	0,03	0,01	Total
Nepoljoprivredne djelatnosti	9,28	9,23	8,29	0,94	0,02	0,04	0,02	<i>Industry</i>
Uslužne djelatnosti	11,21	11,16	10,04	1,12	0,04	0,02	0,00	<i>Services</i>

METODOLOŠKE NAPOMENE

Anketa o troškovima rada prvi puta je provedena u Federaciji BiH za 2009. godinu, u skladu s regulativama Europske unije, a na osnovu iskustva pilot istraživanja provedenog za 2008. godinu.

Cilj ankete o troškovima rada

Anketa o troškovima rada je istraživanje kojim se prikupljaju podaci o visini i strukturi troškova rada koje poslodavac plaća za zaposlene osobe. Ovi rezultati omogućavaju poslodavcima i kreatorima ekonomske politike uvid u stanje i strukturu troškova rada u Federaciji BiH i njihovo poređenje sa međunarodnim tržištem rada, naročito poređenje sa zemljama članicama EU.

Jedinice posmatranja

Jedinice posmatranja u ovom istraživanju su sve pravne osobe sa sjedištem na teritoriji Federacije BiH koje imaju 10 i više zaposlenih. Jedinice posmatranja su izabrane uzorkom. Podaci su prikupljeni za poslovne subjekte kao cjelinu, a ne prema pripadajućim jedinicama u sastavu.

Nacrt uzorka

Okvir za izbor uzorka za ovo istraživanje su sve pravne osobe sa sjedištem na teritoriji Federacije BiH koje imaju 10 i više zaposlenih iz svih područja djelatnosti NACE Rev.1.1, osim područja: A Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B Ribarstvo i L Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje. Okvir uzorka je stratifikovan prema pretežnoj djelatnosti pravne osobe na nivou odjeljka KD 2006 i prema veličini pravne osobe.

Prema veličini pravne osobe su podijeljene u 5 grupa: 10-19 zaposlenih, 20-49, 50-109, 110-249 i 250+. Uzorak uključuje sve pravne osobe sa 110+ zaposlenih osoba i stratifikovani slučajni uzorak pravnih osoba iz ostale tri grupe.

Veličina uzorka za ATR 2009 je 1949 pravnih osoba.

Obuhvat

Podaci o visini i strukturi troškova rada za 2009. godinu, prikupljeni su za sve zaposlene osobe u uzorkom izabranim poslovnim subjektima koje imaju zasnovan radni odnos na određeno ili neodređeno vrijeme, bez obzira da li rade puno ili kraće od punog radnog vremena, a primile su plaću. Nisu uključene osobe angažovane po osnovu ugovora o djelu ili autorskom ugovoru, putem omladinskih i studentskih servisa, te učenici i studenti na praksi.

Anketom o troškovima rada obuhvaćeni su samo isplaćeni troškovi rada za 2009. godinu. Obračunati a neisplaćeni troškovi rada za 2009. godinu, nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem. Troškovima rada nisu obuhvaćena primanja koja se odnose na refundiranu plaću ili refundiranu naknadu plaće.

Periodika prikupljanja podataka

Anketa o troškovima rada se provodi svake četiri godine na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH (Službene novine FBiH 63/03 i 9/09).

Definicije

Ukupni troškovi rada obuhvaćaju: **sredstva zaposlenih (a)** primanja zaposlenih osoba i **b)** socijalne doprinose poslodavca), **c) troškove obrazovanja, d) druge troškove zaposlenih, e) umanjene za iznos subvencija za troškove rada.**

a) Primanja zaposlenih osoba obuhvaćaju: **bruto plaće** (osnovne plaće i dodaci na plaće, isplate po osnovu osobne poslovne uspješnosti ili poslovnog uspjeha preduzeća), **naknade plaća** (za dane godišnjeg odmora, naknade za odsustvovanje sa posla za vrijeme državnih i vjerskih praznika i neradnih dana utvrđenih zakonom, naknade plaća za prekide u radu bez krivice zaposlenih), **ostale naknade** (topli obrok, prevoz, regres, jubilarne nagrade, naknade članova upravnog i nadzornog odbora ako su u radnom odnosu kod isplatioca i sl.), **isplate u naturi - proizvodima preduzeća** (isplate plaća u naturi, ostalih naknada, stambeni smještaj zaposlenih, troškovi korištenja službenog automobila u privatne svrhe i ostale isplate u naturi).

Osnovna plaća i dodaci na plaću obuhvaćaju: isplate osnovne plaće, dodatke na radni staž, dodatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom, dodatke zbog loših uslova rada i dr.

Isplate po osnovu osobne poslovne uspješnosti obuhvaćaju: isplate zaposlenicima na osnovu osobne poslovne uspješnosti (količina obavljenog posla, kvalitet rada, inventivnost i inovacije).

Dodatne isplate po osnovu uspješnosti poslovanja preduzeća obuhvaćaju: dodatne isplate zaposlenicima na osnovu periodičnog i završnog obračuna, 13. plaću i druge isplate prema kolektivnom ugovoru ili unutrašnjem pravilniku pravne osobe.

Naknade plaće za vrijeme godišnjeg odmora, državnih ili vjerskih praznika i neradnih dana utvrđenih zakonom obuhvaćaju: isplaćene naknade plaće zaposlenim osobama za vrijeme godišnjeg odmora, praznika i neradnih dana određenih zakonom. Također su uključene naknade za vrijeme odsutnosti za stručno obrazovanje, prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju, za vrijeme prekida rada zbog elementarnih nepogoda, nestanka energije, kvara mašina ili uređaja, nedostatka sirovina, štrajkova i drugih slučajeva propisanih zakonom, kolektivnim ugovorom ili općim aktom.

Ostale naknade obuhvaćaju: topli obrok, prevoz, regres, jubilarne nagrade, naknade članova upravnog i nadzornog odbora ako su u radnom odnosu kod isplatioca i sl.

Isplate u naturi obuhvaćaju: neto troškove poduzeća za proizvode koji su bili darovani zaposlenima, ili razliku nabavne cijene i cijene po kojoj su proizvodi bili prodani zaposlenim osobama, robne bonove, bonove za ishranu i kupone za prevoz.

Troškovi stambenog smještaja zaposlenih osoba obuhvaćaju: troškove stambenog prostora koji je u vlasništvu preduzeća (troškovi održavanja i administracije, troškovi poreza i osiguranja povezanih s takvim smještajem), troškove rente koju plaća poslodavac za svoje zaposlenike i troškove za gradnju ili kupovinu smještajnih objekata od strane zaposlenih osoba (razlika između tržišno određenih kamatnih stopa i onih koje su stvarno date zaposlenicima).

Troškovi za automobile obuhvaćaju: troškove za privatnu upotrebu službenih automobila od strane zaposlenih osoba (trošak leasinga, amortizacije, premije osiguranja, održavanja, popravaka, parkiranja, garažiranja, goriva i slično).

Ostale isplate u naturi: uključuju troškove za popravke, održavanje i amortizaciju prostora za pružanje usluga s područja kulture, sporta i ostalih slobodnih aktivnosti u vezi sa zaposlenim osobama; troškove čuvanja djece zaposlenika (troškove vrtića i čuvanja djece kod kuće); prigodne darove za djecu zaposlenika, troškove mobitela, troškove za odmarališta, uplate poslodavca u fondove sindikata, stipendije prema ugovoru o školovanju i slično. Ne uključuju troškove za plaće, naknade plaće i doprinose osobama zaposlenima u vlastitom preduzeću za usluge s područja kulture, sporta i ostalih slobodnih aktivnosti, sve oblike subvencija, troškove za odjeću namijenjenu upotrebi na radnom mjestu, investicije u objekte, prostore, prevozna sredstva i opremu te novčanu pomoć iz različitih fondova.

b) Socijalni doprinosi poslodavca obuhvaćaju: **indirektne doprinose poslodavca za socijalno osiguranje** (zakonski propisane doprinose na teret poslodavca i dodatne isplate koje idu na teret poslodavca, a namijenjene su za socijalnu sigurnost zaposlenika) i **direktne doprinose za socijalno osiguranje** (naknade plaća za dane bolovanja na teret poslodavca, premije osiguranja zaposlenih, pomoć zaposlenima i njihovim porodicama, otpremnine zaposlenima za čijim radom je prestala potreba, otpremnine za odlazak u penziju i sl).

c) Troškovi obrazovanja obuhvaćaju: troškove za obuke, kurseve, seminare, stručno usavršavanje, za vanjske instruktore na teret poslodavca i sl.. Ovdje spadaju takođe troškovi održavanja, popravke i amortizacije prostora i opreme koji su namijenjeni isključivo obrazovanju, izdatke za pomagala koja se koriste za obrazovanje. Ovi troškovi ne obuhvaćaju plaće i naknade plaća i doprinosa za instruktore zaposlene u preduzeću, ulaganja u prostore i opremu namijenjenu obrazovanju i troškove obrazovanja koje plaćaju zaposlenici.

d) Drugi troškovi zaposlenih obuhvaćaju: troškove zaštite na radu i radne odjeće kao i troškove zapošljavanja novih zaposlenika (troškovi oglasa, konkursa i sl.).

e) Subvencije za troškove rada obuhvaćaju sve vrste subvencija od države ili drugih preduzeća ili organizacija usmjerenih isključivo za subvencioniranje dijela ili ukupnih troškova rada. Subvencije su odbitna stavka od ukupnih troškova rada. Isključuju se subvencije koje pokrivaju doprinose i plaćanja za socijalnu zaštitu, troškove obrazovanja i refundirana sredstva od strane Federalnog zavoda za zdravstveno osiguranje ili penziono osiguranje.

Plaćeni sati rada obuhvaćaju sate za koje je zaposlena osoba primila plaću, a uključuju izvršene sate rada u punom radnom vremenu, kraćem ili dužem od punog radnog vremena i neizvršene, a plaćene sate rada (godišnji odmor, praznici i slobodni

dani, odsutnost zbog bolesti koju plaća poslodavac i drugi placeni, a neizvršeni sati). Nisu uključeni refundirani sati (porodiljsko odsustvo, skraćeno radno vrijeme roditelja, bolovanje koje ne plaća poslodavac i drugi refundirani sati).

Izvršeni sati rada su dio ukupno plaćenih sati rada, i obuhvaćaju izvršene, stvarno odrađene sate rada (efektivne sate rada) u punom radnom vremenu, u radnom vremenu kraćem ili dužem od punog radnog vremena. Takođe su uključeni i sati kad su zaposlene osobe bile na radnom mjestu, a nisu radile zbog kvara ili čišćenja mašina, pripreme ili čišćenja alata, trenutnog nedostatka posla, odmora kraćih od 30 minuta, pisanja radnih izvještaja, čekanja ili zastoja za koje nisu odgovorni zaposlenici a za to vrijeme su primili plaću.

U izvršene sate rada nisu uključeni sati kada zaposlene osobe nisu radile ili ih nije bilo na radnom mjestu (dnevni odmor duži od 30 minuta, godišnji odmor, placen dopust, praznici i neradni dani utvrđeni zakonom, odsutnost zbog bolovanja bilo koje vrste, stručnog obrazovanja, placeni dopust do 7 dana, prevoz na posao i s posla).

Koeficijent varijacije (CV) je relativna mjera (postotak) pouzdanosti procjene i govori o širini intervala pouzdanosti.

METHODOLOGICAL NOTICES

Labour Cost Survey was carried out for the first time in Federation B&H for 2009, in accordance with the regulations of EU, and based on the experience from the Pilot LCS carried out for 2008.

The main goal of the survey

Labour cost survey obtains data on level and structure of labour costs, paid by employer for employees. These results allow employers and economic policy makers with insight into the level and structure of the labour cost in Federation B&H, and their comparison with the international market, particularly comparisons with EU member states.

Observation unit

The units of observation in this survey are all legal entities domiciled in the territory of the Federation B&H who have 10 or more employees. Observation units are selected pattern. Data were collected for legal entities as a whole, and not according to the corresponding local units.

Sample

The sample frame for this survey are all legal entities domiciled in the territory of the Federation B&H who have 10 or more employees from all sections of activity NACE Rev.1.1, with the exception of: A Agriculture, hunting and forestry B Fishing and L Public administration and defence, compulsory social security. Sample frame was stratified according to the main activity of the legal entity on the KD 2006 division level, and the size of a legal entity.

According to the size of legal entities are divided into 5 groups: 10-19 employees, 20-49, 50-109, 110-249 and 250 +. Sample includes all legal entities with 110 + employees and a stratified random sample of entities from the other three groups.

The sample size for LCS 2009 was 1949 legal entities.

Coverage

Data about level and structure of labour costs for 2009 were collected for all employees from sample selected legal entities, irrespective of the type of employment and duration of working hours, if they received salary. Labour cost of persons that work on the contactual basis, author contracts, contracts concluded with young people's or students' unions and pupils or students are not included.

Data on labour cost collected with this survey refers on payed out labor cost, but not on accrued labour cost not payed. Labour costs do not cover refunded salaries or refunded compensations of salaries.

Periodicity of survey

Labour cost survey is carried out every four years on the basis of the Law on statistics in Federation B&H ("Official gazette of Federation B&H" no. 63/03 and 9/09).

Definitions

Total labour costs cover: compensations of employees (employees' incomes and employers' social security contributions), **vocational training costs, other labour costs, minus subsidies.**

a) Employees incomes cover: gross wages (basic wages/salaries and supplements, payment on the basis of personal effectiveness and additional cash payment as a result of effectiveness of the enterprise), **wage/salary compensation** for (annual leave, public holidays and other paid not worked days), **other payments** (for meal, transport, jubilee rewards, allowances for members of Steering Committee employed in organisation etc.), **payments in kind** (company products, costs of housing for employees, cars costs and other payment in kind).

Basic wage/salary and supplements cover payment of basic wages, working span bonus, shift work bonus, divided working hour's bonus, turn of duty, night work, overtime work, work on Sundays, public holidays and days off, bonuses for dangerous working environment etc.

Payment on the basis of personal effectiveness covers payment to employees on the basis of their personal effectiveness (amount, quality and economy of work, inventiveness).

Additional cash payment as a result of effectiveness of the enterprise covers additional payments on the basis of periodical and final accounts, 13th payment, and some other additional payment defined by the collective agreement or by internal acts of the enterprise.

Wage/salary compensation for annual holiday, public holidays etc. covers paid compensations of employees' wages/salaries for annual holiday, public holidays and days off, training, retraining or additional training, interruption of work due to natural disasters, electricity cut-out, breakdown of machinery and equipment, lack of raw material, strikes and other cases defined by law, a collective agreement or a general act.

Other compensation covers: for meal, transport, jubilee rewards, allowances for members of Steering Committee employed in organisation etc.

Payment in kind covers net costs of the enterprise for products given away to employees, or the difference between the purchase price and the price at which the products were sold to employees, goods coupons, vouchers for meals and coupons for transportation.

Costs of housing for employees covers employer's costs of maintenance, repair and management of accommodation facilities and equipment for employees, taxes and insurance, employer's costs of rent for employees' accommodation, costs of housing loans (the difference between the bank interest and the employer's interest).

Car costs covers cost of personal use of company cars by employees (costs of leasing or depreciation, insurance, maintenance, repair, parking, fuel and similar).

Other payment in kind covers costs of maintenance, repair and depreciation of premises for services and costs of services from the fields of culture, sport and other leisure activities in connection with employees, costs of babysitting children of employees (costs of kindergartens and of child care at home), gifts for children of employees, the cost of cell phones, costs for recreation facilities, employer's payment for trade union, grants under a contract of training etc. Not covered are costs of wages and salaries, compensation and contributions of employees responsible for services in the field of culture, sports and other leisure activities in their own company, all forms of subsidies, costs of clothing to be used at the workplace, investment in buildings, premises, means of transport and equipment, and monetary assistance from various funds.

b) Employers' social contributions cover: **indirect social security contributions** (employer's statutory social security contributions and additional employer's payment for social security of employees), **and direct social security contributions** (sickness benefit, redundancy payment for permanent lay-offs, solidarity assistance and payments for retirement).

c) Vocational training costs cover costs of courses, seminars, conferences and payment for external instructors paid by the employer, costs of maintenance, repair and depreciation of premises and equipment intended exclusively for training, costs of tools and instruments used for training.

d) Other labour costs cover expenditure for working clothes, protective clothes and protection instruments paid by employers and intended for use at the workplace, and recruitment costs (costs of advertising job vacancies, testing, cost to the recruitment agencies etc.).

e) Subsidies cover all types of subsidies paid by the state or other enterprises, companies and organisations with the purpose to subsidise part of the labour costs or total labour costs, but not intended to cover social security, vocational training costs and reimbursed costs. Subsidies reduce labour costs.

Paid hours cover total number of hours paid by the employer to all employees. These hours include actually worked hours in full time, part time and overtime, and paid but not worked hours. Not covered are reimbursed hours (maternity leave, nursing, sick leave that are not paid by employer and similar).

Hours actually worked cover hours actually worked in full time, part time and overtime and hours when employees were at the workplace and received earnings but did not work due to work and site preparation, breakdown or cleaning of machinery, accidents, temporary lack of work or writing reports.

Hours actually worked do not cover hours when employees did not work or they were absent from workplace (annual leave, sick leave paid by the employer, paid leave, public holidays and day-offs as prescribed by law and other hours paid, but not worked).

Coefficient of variation (CV) is a relative measure (percent) of reliability estimates, and indicates the width of the confidence interval.